

На основу члана 100. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 4/17, 19/18 и 54/19), члана 5. став 1. тачка б, члана 20. став 2. тачка б. и члана 37. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 59/13 и 4/17) те члана 6. став 1. тачка б. и члана 19. став 1. тачка б. Статута Агенције за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 63/17), Управни одбор Агенције за банкарство Републике Српске, на 28. сједници, одржаној дана 16.12.2020. године, доноси

О Д Л У К У **О ПОСТУПКУ ИНТЕРНЕ ПРОЦЈЕНЕ** **АДЕКВАТНОСТИ КАПИТАЛА У БАНКАМА**

Предмет Одлуке

Члан 1.

- (1) Овом одлуком прописују се:
  - 1) минимални захтјеви за банке у погледу провођења поступка интерне процјене адекватности капитала (енгл. *Internal Capital Adequacy Assessment Process*, у даљем тексту: ИСААР),
  - 2) начин и рокови извјештавања Агенције за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) о провођењу ИСААР-а.
- (2) Ова одлука примјењује се на банке са сједиштем у Републици Српској, којима је Агенција издала дозволу за рад.
- (3) Одредбе ове одлуке банка је дужна примјењивати на појединачној и консолидованој основи.
- (4) На питања везана за управљање ризицима у банкама која нису дефинисана овом одлуком, а дефинисана су законом или другим подзаконским прописима, примјењују се одредбе тог закона или другог подзаконског прописа.

Стратегије, планови и **поступци за планирање капитала**

Члан 2.

- (1) Банка је дужна донијети стратегију капитала која ће обезбиједити адекватно, ефикасно и свеобухватно планирање капитала на нивоу који, поред одржавања минималног прописаног износа регулаторног капитала, обезбјеђује и одржавање капитала потребног за покриће свих ризика којима је банка изложена или може бити изложена у свом пословању, односно поступке за континуирану процјену и одржавање капитала у складу са резултатима ИСААР-а.
- (2) Банка је дужна донијети план за управљање капиталом, којим се јасно дефинишу:
  - 1) стратешки циљеви и рокови за њихово остварење, узимајући у обзир макроекономско окружење и фазе привредног циклуса,
  - 2) поступци планирања капитала и одговорности за његово провођење,
  - 3) начин достизања и одржавања адекватног нивоа капитала у складу са плановима за будући период, а најмање за период од наредне три године,
  - 4) план за поступање у ванредним ситуацијама, којим ће се дефинисати мјере за одржавање адекватног нивоа капитала (нпр. начин прибављања додатног капитала, ограничавање пословне активности и друго),
  - 5) политика дивиденди, која је усклађена са прописаним захтјевима из Одлуке о израчунавању капитала банака и резултатима ИСААР-а и
  - 6) одреднице у погледу политике и праксе за утврђивање и исплату варијабилног дијела накнада запосленима у банци, које су усклађене са захтјевима из прописа Агенције којим се дефинишу захтјеви у погледу политика и пракси накнада запосленима у банци.

Успостављање и провођење ИСААР-а

Члан 3.

- (1) Банка је дужна, на континуираној основи, успоставити и проводити одговарајући документовани поступак за утврђивање и обезбјеђење адекватног нивоа капитала који према интерној процјени банке одговара природи, обиму и сложености активности банке, при томе узимајући у обзир ризични профил, систем управљања ризицима и технике којима се користи за смањење ризика.
- (2) Приликом избора поступка за утврђивање и обезбјеђење адекватног нивоа капитала из става 1. овог члана, банка може узети у обзир и друге факторе, као што су тржишна позиција, улазак на нова тржишта, доступност капитала те остали стратешки циљеви. Утицај наведених фактора на висину процијењеног потребног капитала на основу резултата ИСААР-а банка је дужна анализирати и документовати.
- (3) Банка је дужна обезбиједити да се поступак из става 1. овог члана заснива на сљедећих седам принципа:
  - 1) надзорни одбор и управа банке одговорни су за успостављање и провођење адекватног ИСААР-а,
  - 2) ИСААР је саставни дио свеобухватног система управљања и доношења одлука у банци,
  - 3) ИСААР даје кључни допринос континуитету пословања банке, обезбјеђујући адекватан ниво капитала,
  - 4) сви значајни ризици су идентификовани и укључени у ИСААР,
  - 5) расположиви капитал је висококвалитетан и јасно дефинисан,
  - 6) методологије за утврђивање интерних капиталних захтјева су адекватне, конзистентне и независно валидиране,
  - 7) редовно тестирање отпорности капитала на стрес треба да обезбиједи адекватност капитала и у ванредним ситуацијама.
- (4) Банка је дужна дефинисати, документовати и редовно надзирати адекватност поступака из ст. 1–3. овог члана.

Одговорност надзорног одбора и управе банке у провођењу ИСААР-а

Члан 4.

- (1) Надзорни одбор и управа банке дужни су да обезбиједи провођење ИСААР-а у складу са одредбама ове одлуке.
- (2) Надзорни одбор и управа банке дужни су да обезбиједи провођење ИСААР-а најмање једном годишње, или чешће уколико то налажу околности, о чему се саставља Извјештај о поступку интерне процјене адекватности капитала (у даљем тексту: Извјештај о ИСААР-у).
- (3) Надзорни одбор даје процјену адекватности капитала банке у Извјештају о ИСААР-у, образлажући своју процјену резултатима ИСААР-а.
- (4) Надзорни одбор банке дужан је да, на приједлог управе банке, усвоји интерни акт којим се дефинише провођење ИСААР-а, а он садржи најмање:
  - 1) оквир за провођење ИСААР-а уз прецизно дефинисање активности и подјелу задатака и одговорности, укључујући и обавезу редовног интерног прегледа и валидације у оквиру ИСААР-а,
  - 2) списак интерне документације која се користи током ИСААР-а,
  - 3) начин провјере улазних и излазних података, као и начин контроле квалитета процедура и процеса у ИСААР-у,
  - 4) друге захтјеве које банка сматра неопходним у провођењу ИСААР-а.

(5) Надзорни одбор банке дужан је:

- 1) усвојити стратегију капитала из члана 2. ове одлуке,
- 2) усвојити приједлог управе о структури ИСААР-а,
- 3) надzirати и одобрити прилагођавање ИСААР-а када је банка изложена новим ризицима и значајним промјенама у својим стратешким опредјелјењима и оперативним плановима те пословном окружењу,
- 4) обезбиједити да ИСААР буде саставни дио система управљања у банци,
- 5) обезбиједити да се резултати ИСААР-а употребљавају у поступку доношења одлука, а у складу са усвојеним стратегијама и политикама,
- 6) анализирати остварење стратегије за управљање ризицима у односу на потребни капитал банке у складу са резултатима ИСААР-а,
- 7) дефинисати овлашћења и одговорности додијелене појединим функцијама и организационим јединицама тако да се обезбиједи јасна подјела овлашћења и јасне линије одговорности,
- 8) успоставити одговарајући систем унутрашњих контрола ИСААР-а,
- 9) обезбиједити редовну провјеру и преиспитивање ИСААР-а,
- 10) усвојити извјештај о ИСААР-у те обезбиједити поуздано, тачно и правовремено извјештавање Агенције у складу са чланом 17. ове одлуке и
- 11) усвојити интерне акте којима се уређују садржај, начин, рокови и линије извјештавања надзорног одбора о ИСААР-у.

(6) Управа банке дужна је:

- 1) обезбиједити провођење ИСААР-а и његову усклађеност са одредбама закона, ове одлуке те интерним актима банке донесеним у складу са овом одлуком,
- 2) обезбиједити да се у ИСААР укључе сви значајни ризици,
- 3) обезбиједити употребу одговарајућих метода за мјерење/ процјену значајних ризика,
- 4) детаљно прописати процедуру за спровођење ИСААР-а (методе које се примјењују, претпоставке, поступак процјене, начин одржавања адекватног нивоа капитала),
- 5) обезбиједити документованост ИСААР-а,
- 6) обезбиједити адекватне ресурсе за провођење ИСААР-а и његово потпуно разумијевање од стране свих запослених који су укључени у тај поступак и
- 7) обезбиједити правовремено и свеобухватно извјештавање о проведеном ИСААР-у у складу са актима усвојеним од стране надзорног одбора.

ИСААР као саставни дио система управљања у банци

Члан 5.

- (1) Банка је дужна обезбиједити укључење ИСААР-а, као саставног дијела, у свеобухватни систем управљања у банци.
- (2) ИСААР мора бити на одговарајући начин укључен у пословне процесе, процесе одлучивања и процесе за управљање ризицима.
- (3) У циљу укључења ИСААР-а у систем управљања у банци, банка је дужна обезбиједити адекватну повезаност и усклађеност ИСААР-а са:
  - 1) системом управљања у банци, стратегијом и пословном политиком банке,
  - 2) стратегијом, политиком, процедурама и процесима управљања ризицима, укључујући систем, стратегије, политике, процедуре и процесе управљања капиталом,
  - 3) планом капитала,
  - 4) планом опоравка банке, укључујући план опоравка капитала банке,
  - 5) системом извјештавања,

- 6) поступком интерне процјене адекватности ликвидности банке (ИЛААР),
  - 7) политиком и праксом накнада у банци,
  - 8) као и са другим процесима и актима банке значајним за спровођење ИСААР-а.
- (4) Банка је дужна да користи резултате ИСААР-а минимално у сљедећим процесима:
- 1) дефинисању и праћењу остварења стратегије и политика управљања ризицима, укључујући и успостављање интерних лимита,
  - 2) расподјели капитала на поједине пословне функције банке,
  - 3) доношењу одлука о кредитирању и усвајању финансијског плана (буџет) и
  - 4) доношењу значајних стратешких одлука (нпр. нови производи, услуге и/или системи, улазак на нова тржишта и др.).
- (5) Надзорни одбор и управа банке дужни су спровођењем ИСААР-а обезбиједити да капитал банке у сваком тренутку буде довољан за покриће ризика којима је банка изложена или би могла бити изложена у свом пословању.
- (6) Банка је дужна да редовно, а најмање једном годишње, провјерава и преиспитује ИСААР, као и да, ако је неопходно, на одговарајући начин прилагоди тај поступак.
- (7) Поред редовне годишње провјере ИСААР-а, банка је дужна да преиспитује и прилагођава тај поступак када год је изложена новим ризицима и значајним промјенама у својим стратешким одређењима и оперативним плановима те пословном окружењу.

Фазе ИСААР-а

Члан 6.

- (1) Банка је дужна да у оквиру методологије за спровођење ИСААР-а успостави квантитативне и квалитативне критеријуме на основу којих утврђује значајне ризике који ће бити укључени у ИСААР, узимајући у обзир врсту, обим и сложеност свог пословања, као и специфичност тржишта на којима послује. Банка је дужна ИСААР-ом обухватити сљедеће фазе:
- 1) утврђивање значајних ризика,
  - 2) мјерење или процјену појединачног значајног ризика и израчунавање интерних капиталних захтјева за појединачне значајне ризике,
  - 3) утврђивање укупних интерних капиталних захтјева, као збира свих интерних капиталних захтјева за појединачне значајне ризике и
  - 4) поређење укупних капиталних захтјева израчунатих у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака и укупних интерних капиталних захтјева.
- (2) Банка је дужна поступак из става 1. овог члана проводити најмање једном годишње, а у случају значајне промјене ризичног профила – и чешће.

Утврђивање значајних ризика

Члан 7.

- (1) Банка је дужна на основу свог ризичног профила утврдити значајне ризике којима је изложена или би могла бити изложена у свом пословању, а које ће обухватити ИСААР-ом. Приликом процеса утврђивања значајних ризика банка узима у обзир врсту, природу, обим и сложеност активности банке и тржишта на којима послује.
- (2) Ради утврђивања значајних ризика којима је изложена у свом пословању, банка је дужна анализирати сљедеће:
- 1) ризике за које израчунава капиталне захтјеве у складу са одредбама Одлуке о израчунавању капитала банака,
  - 2) ризике који нису у потпуности обухваћени минималним капиталним захтјевима из Одлуке о израчунавању капитала банака (кредитно-девизни ризик, резидуални ризик, могућу потцијењеност кредитног ризика усљед примјене стандардизованог приступа,

могућу потцијењеност оперативног ризика усљед примјене приступа основног индикатора или стандардизованог приступа и друго),

- 3) ризик тржишне ликвидности, ризик концентрације, каматни ризик у банкарској књизи, ризик земље, стратешки ризик, пословни ризик, ризик модела, ризик несавјесног пословања (енгл. *conduct risk*), ризик од прања новца и финансирања терористичких активности, ризик информационог система, ризик екстернализације, репутациони ризик и ризик прекомјерне финансијске полуге,
  - 4) остале ризике којима је банка изложена или може бити изложена, а који нису обухваћени у т. 1–3. овог става, и
  - 5) факторе који произилазе из макроекономског или пословног окружења.
- (3) Утврђивање значајности ризика мора бити засновано на свеобухватној процјени ризика којима је банка изложена или може бити изложена, узимајући у обзир ризике који су карактеристични за поједине послове, производе, активности, процесе и системе банке.
- (4) За појединачне ризике који нису, у складу са ст. 1–3. овог члана, обухваћени ИСААР-ом, банка је дужна на документовани начин образложити разлоге њиховог неукључивања, односно разлоге због којих сматра да изложеност банке тим ризицима није значајна.

Методологија мјерења или процјене значајних ризика

Члан 8.

- (1) Банка је дужна приликом израчунавања интерних капиталних захтјева мјерити значајне ризике квантитативним методама или процјењивати значајне ризике које није у могућности квантификовати, користећи се методологијом и приступима који највише одговарају организацији и пословним активностима банке.
- (2) Банка се може користити различитим приступима за израчунавање интерних капиталних захтјева за различите врсте ризика, а приликом тога дужна је дефинисати одговарајућу методологију за мјерење или процјену сваког ризика, те документовати и образложити сљедеће:
  - 1) методе/приступе за мјерење ризика,
  - 2) методе процјене ризика које није у могућности мјерити квантитативним методама и
  - 3) све корекције износа ризика када банка утврди да методе за мјерење или процјену одређеног ризика не показују тренутну изложеност банке том ризику.
- (3) Методологију за мјерење, односно процјену ризика из става 2. овог члана, банка је дужна утврдити минимално за кредитни ризик, ризик концентрације, тржишни ризик, оперативни ризик, ризик тржишне ликвидности, кредитно-девизни ризик и каматни ризик у банкарској књизи.
- (4) Уколико банка није утврдила методологију за мјерење/процјену осталих значајних ризика који нису наведени у ставу 3. овог члана, дужна је за те ризике обрачунати интерне капиталне захтјеве у укупном износу 5–15% збира минималних капиталних захтјева за кредитни, тржишни и оперативни ризик, у складу са Одлуком о израчунавању капитала банака.

Тестирање отпорности на стрес

Члан 9.

Банка је дужна да редовно, а најмање једном годишње, проводи тестирање отпорности на стрес за све значајне ризике у складу са прописаним регулаторним захтјевима за управљање ризицима у банкама, те да резултате стрес тестирања користи и за потребе ИСААР-а.

Дефинисање интерних циљева за обезбјеђење примјене ИСААР-а

Члан 10.

- (1) Банка ће дефинисати одговарајуће интерне циљеве за обезбјеђење примјене ИСААР-а. Интерни циљеви су одговарајући уколико као минимум дефинишу приступ за обезбјеђење потребног капитала:
  - 1) за уобичајено пословање банке и
  - 2) у ванредним ситуацијама.
- (2) Приликом дефинисања интерних циљева из става 1. овог члана банка ће разматрати и сљедеће:
  - 1) одговарајућу заштиту интереса акционара, управног и надзорног одбора и других запослених банке, те повјерилаца банке. Заштита ових интереса је адекватна ако примјена ИСААР-а омогућава заштиту од догађаја који би могли негативно утицати на нормално обављање активности банке и исплату обавеза према повјериоцима банке,
  - 2) мање значајне ризике који се често реализују и
  - 3) властите способности за приступ изворима капитала.

Дефинисање расположивог капитала

Члан 11.

- (1) Распоживи капитал означава износ капитала који је расположив за покриће свих ризика којима је банка изложена или може бити изложена у свом пословању.
- (2) Банка је дужна дефинисати категорије и саставне елементе њеног расположивог капитала, водећи при томе рачуна да поједини дијелови капитала најбоље показују праву вриједност имовине и обавеза, као и способност покрића губитка.

Израчунавање укупних интерних капиталних захтјева

Члан 12.

- (1) Банка израчунава укупне интерне капиталне захтјеве сабирањем:
  - 1) интерних капиталних захтјева за ризике за које је у складу са Одлуком о израчунавању капитала банака дужна израчунати капиталне захтјеве и
  - 2) интерних капиталних захтјева за остале значајне ризике у пословању банке, који нису обухваћени у тачки 1. овог става.
- (2) Банка је дужна одржавати расположиви капитал најмање на нивоу износа укупних интерних капиталних захтјева.
- (3) Ако се ИСААР-ом утврди да су интерни капитални захтјеви за појединачне ризике мањи од капиталних захтјева за те ризике израчунатих у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака, банка је дужна одржавати висину регулаторног капитала најмање на нивоу дефинисаном одредбама те одлуке.

Поступак поређења

Члан 13.

- (1) Банка је дужна упоредити:
  - 1) капиталне захтјеве за појединачне ризике израчунате у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака и интерне капиталне захтјеве за појединачне ризике утврђене у оквиру ИСААР-а,
  - 2) укупне капиталне захтјеве израчунате у складу са Одлуком за израчунавање капитала банака и укупне интерне капиталне захтјеве и

- 3) регулаторни капитал и расположиви капитал.
- (2) Банка је дужна на крају пословне године (стање на дан 31.12) израчунавати:
  - 1) износ укупних интерних капиталних захтјева и
  - 2) циљани ниво расположивог капитала и регулаторног капитала, који треба да буду усклађени са пословним планом банке.
- (3) Банка је дужна обезбиједити да у план њеног пословања буду унесене мјере за побољшање ИСААР-а, које је потребно предузети у случају идентификованих грешака приликом израчунавања интерних капиталних захтјева, те других слабости и недостатака ИСААР-а.

Улога контролних функција у ИСААР-у

Члан 14.

- (1) Банка је дужна да у оквиру функције управљања ризицима проводи анализу, праћење и извјештавање о ИСААР-у те провјеру и преиспитивање стратегије капитала и ИСААР-а.
- (2) Банка је дужна да у оквиру функције праћења усклађености пословања проводи провјеру усклађености стратегије капитала и ИСААР-а са законом, овом одлуком те интерним актима банке донесеним у складу са овом одлуком.
- (3) Банка је дужна да у оквиру функције интерне ревизије проводи оцјену стратегије капитала и ИСААР-а.

Пропратна документација

Члан 15.

- (1) Уз Извјештај о ИСААР-у, банка је Агенцији дужна доставити и све релевантне информације и пропратну документацију, која укључује и записнике са релевантних сједница управе и надзорног одбора банке којима се доказује адекватност, ефикасност и разборитост у успостављању, односно организовању и провођењу ИСААР-а. Те информације и документација посебно обухватају следеће аспекте, релевантне за оцјену ИСААР-а банке:
  - 1) одобрење свеукупног оквира за провођење ИСААР-а у банци, у складу са одредбама члана 4. ове одлуке,
  - 2) одобрење главних елемената ИСААР-а, тј. фаза поступка ИСААР-а, који се минимално односе на опште циљеве и главне претпоставке, мјерење и процјену ризика (израчунавање интерних капиталних захтјева), њихово сабирање, утврђивање и расподјелу расположивог капитала, планирање капитала, стресне сценарије и њихове главне претпоставке, резултате проведених тестирања отпорности на стрес на основу тих сценарија и слично,
  - 3) доказ да је расправљано о промјенама у ризичном профилу банке, односно појединачним ризицима, стању и структури капитала, евентуалним прекорачењима утврђених интерних лимита и слично, укључујући одлуке надлежног органа управљања о предузимању или непредузимању мјера,
  - 4) документовање значајних одлука надзорног одбора, управе, посебних одбора које формира надзорни одбор или других тијела о одобрењу нових производа, услуга или система којима се доказује да је узет у обзир ефекат њиховог увођења на ризични профил и капитал банке,
  - 5) документовање одлука о управљачким мјерама које су повезане са израчунавањем интерних капиталних захтјева, њиховим сабирањем и поређењем са расположивим капиталом, и то из перспективе тренутне ситуације и будућег стања,
  - 6) документацију којом се доказује да је расправљано о резултатима тестирања отпорности на стрес, те поступку одлучивања о предузимању или непредузимању мјера у складу са тим резултатима,
  - 7) интерну самопроцјену ИСААР-а, којом банка може аргументовати ниво усклађености у односу на прописане елементе управљања ризицима који утичу на ИСААР и

- 8) извјештај интерне ревизије о независној оцјени успостављеног система управљања ризицима у банци, адекватности успостављеног ИСААР-а и слично.
- (2) Уз Извјештај о ИСААР-у, банка доставља и све друге интерне акте на које се позива у том извјештају.
- (3) Извјештај интерне ревизије о адекватности успостављеног ИСААР-а из става 1. тачка 8. овог члана банка је дужна доставити Агенцији најкасније до 30.06. текуће године.

Приручник

Члан 16.

- (1) Банка је дужна израдити приручник (енгл. *Reader's Manual*) који је пратећи документ уз Извјештај о ИСААР-у (у даљем тексту: Приручник).
- (2) Приручник је свеобухватни документ који олакшава разумијевање и праћење Извјештаја о ИСААР-у, обезбјеђујући преглед свих пратећих докумената повезаних са ИСААР-ом и јасне повезнице извјештајних информација и података са пратећом документацијом.
- (3) Приручник садржи потпуне и ажурне податке о статусу пратеће документације (нпр. датум усвајања, датум примјене, датум посљедњих измјена или допуна, обим измјена или допуна у односу на претходни документ, датум посљедњег прегледа од стране интерне ревизије и слично).

Извјештавање о ИСААР-у

Члан 17.

- (1) Банка је дужна доставити Агенцији Извјештај о ИСААР-у у штампаној и у електронској форми са стањем на дан 31.12. претходне године најкасније до 30.4. текуће године.
- (2) Садржај и форма извјештаја из става 1. овог члана утврђени су у Прилогу 1, који се објављује на званичној интернет страници Агенције.

Информациона подршка ИСААР-у

Члан 18.

- (1) Банка је дужна да у оквиру стратегије развоја свог информационог система дефинише и адекватну информациону подршку ИСААР-у, која обезбјеђује свеобухватну, поуздану, благовремену и тачну обраду података, односно информациону основу за адекватно утврђивање интерних капиталних захтјева за покриће свих значајних ризика у пословању банке и извјештавање Агенције о ИСААР-у.
- (2) Банка је дужна да примјењује и одржава адекватан информациони ток који омогућава ефикасно провођење стратегије капитала, планова за управљање капиталом и ИСААР-а, а који представља интегрални дио информационог система банке.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 19.

- (1) Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске”.
- (2) Овом одлуком ставља се ван снаге Одлука о поступку интерне процјене адекватности капитала у банкама („Службени гласник Републике Српске”, број 75/17).

Број: УО-202/20

Датум: 16.12.2020. год.

ПРЕДСЈЕДНИК
УПРАВНОГ ОДБОРА
Братољуб Радуловић